

6 Σεπτεμβρίου 1991

[Α. ΛΟΙΖΟΥ, Π., ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, ΧΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ, Δ/στές]

ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ,

v.

ΓΙΑΝΝΑΚΗ Π. ΞΥΔΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ,

Κατηγορούμενοι.

(Νομικό Ερώτημα Αρ. 276).

Δικαιοδοσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου — Ο περί Απονομής της Δικαιοσύνης (Ποικίλαι Διατάξεις) Νόμος του 1964 (Νόμος αρ. 33 του 1964) άρθρο 11 (1) και 3 όπως τροποποιήθηκε με το Νόμο 109/91 και άρθρο 9, που στη συνέχεια θα αναφέρεται ως ο Νόμος — Κατά πόσο το τριμελές Δικαστήριο που καθορίστηκε με βάση το άρθρο 11 (3) του Νόμου έχει δικαιοδοσία να επιληφθεί νομικών ερωτημάτων που παραπέμφθηκαν για γνωμοδότηση στο Ανώτατο Δικαστήριο με αίτηση του Γενικού Εισαγγελέα. 5

Σύνταγμα άρθρο 155 παρ. 1 και 2 — Δικαιοδοσία Ανωτάτου Δικαστηρίου — Ερμηνεία του άρθρου 155 του Συντάγματος. 10

Ποινική Δικονομία — Ο περί Ποινικής Δικονομίας Νόμος Κεφ. 155 άρθρο 148 (1) — Αίτηση του Γενικού Εισαγγελέα για παραπομπή νομικών ερωτημάτων για γνωμάτευση από το Ανώτατο Δικαστήριο. 15

Λέξεις και Φράσεις — "Και" στο άρθρο 155.1 του Συντάγματος. 15

Το πρωτόδικο Δικαστήριο με ενδιάμεση απόφασή του απέρριψε μαρτυρία της κατηγορούσας αρχής για καταστρατήγηση του κανόνα για εξ ακοής μαρτυρία.

Ο Γενικός Εισαγγελέας υπέβαλε αίτηση στο Ανώτατο Δικαστήριο για παραπομπή του νομικού αυτού θέματος για γνωμοδότηση. Το Ανώτατο Δικαστήριο αποδέχτηκε την αίτηση και καθόρισε το παρόν Δικαστήριο με τριμελή σύνθεση με βάση το άρθρο 11 (3) του Νόμου για να επιληφθεί του θέματος. 20

Ο Γενικός Εισαγγελέας αμφισβήτησε τη δικαιοδοσία του τριμελούς Δικαστηρίου ισχυριζόμενος ότι δεν υπήρχε θέμα δευτεροβάθμιας δικαιοδοσίας κάτω από το εδάφιο 3 του άρθρου 11 και εισηγήθηκε ότι το θέμα έπρεπε να επιληφθεί η Ολομέλεια του Δικαστηρίου με βάση το άρθρο 11 (1) του Νόμου, εφ' όσον δεν προσβάλλετο η ορθότητα απόφασης του πρωτόδικου Δικαστηρίου υπό μορφή έφεσης. Σύμφωνα με τα επιχειρήματα του Γενι- 30

κού Εισαγγελέα τι αποτελεί δευτεροβάθμια δικαιοδοσία βρίσκεται στο άρθρο 155.1 του Συντάγματος.

Το Ανώτατο Δικαστήριο απέρριψε την ένσταση του Γενικού Εισαγγελέα και αποφάνθηκε ότι:

- 5 1. Το άρθρο 155 του Συντάγματος πρέπει να ερμηνευθεί σαν ενιαίο σύνολο. Η λέξη "και" στο άρθρο 155.1 υποδηλοί ότι το Ανώτατο Δικαστήριο μπορεί να κρίνει και να αποφασίζει μιά επιπρόσθετη κατηγορία υποθέσεων προς τη δικαιοδοσία του ως δευτεροβάθμιο Δικαστήριο.
- 10 2. Το εδάφιο (3) του άρθρου 11 του Νόμου ομιλεί για δευτεροβάθμια δικαιοδοσία η οποία περιλαμβάνει τη δικαιοδοσία που ασκεί το Ανώτατο Δικαστήριο σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 155 του Συντάγματος με τις λέξεις "εις δεύτερον βαθμόν.....καθ' ά θέλει ορισθή υπό νόμον", που στην υπό εξέταση περίπτωση είναι το άρθρο 148 του Κεφ. 155, το οποίο δίδει δικαιοδοσία στο Ανώτατο Δικαστήριο να γνωμοδοτήσει αναφορικά με νομικό ζήτημα που επιφυλάσσεται από το Δικαστήριο που ασκεί πρωτόδικη ποινική δικαιοδοσία.
- 15 3. Η ερμηνεία που πρέπει να δοθεί στο άρθρο 11 (1) και (3) του Νόμου σε συνδυασμό με το άρθρο 9 αυτού και την παράγραφο 1 του Άρθρου 155 του Συντάγματος πρέπει να είναι τέτοια που να οδηγεί σε λογικά αποτελέσματα.
- 20 4. Ενόψη των πιο πάνω λόγων το καθορισθέν Δικαστήριο έχει δικαιοδοσία να επιληφθεί των επιφυλαχθέντων ερωτημάτων.
- 25 *Η ένσταση απορρίπτεται.*

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

Georgiades v The Republic (1966) 3 C.L.R. 612.

Ένσταση.

- 30 Ένσταση από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ότι το Δικαστήριο δεν έχει δικαίωμα να επιληφθεί των νομικών ερωτημάτων αυτών, διότι η δικαιοδοσία να επιληφθεί, με τριπλή σύνθεση, υποθέσεων δυνάμει του άρθρου 11 (3) του Νόμου 33/64 καλύπτει μόνο δευτεροβάθμια δικαιοδοσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου και η υπόθεση αυτή
- 35 δεν εμπίπτει μέσα στην έννοια του όρου δευτεροβάθμια δικαιοδοσία.

Μ. Τριανταφυλλίδης, Γενικός Εισαγγελέας της Δημο-

κρατίας, Π. Κληρίδης, Ανώτερος Δικηγόρος της Δημοκρατίας και Μ. Μαλαχτού-Παμπαλλή, Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για την κατηγορούσα αρχή.

Α. Ποιητής, για τον κατηγορούμενο 1.

Α. Παπαχαραλάμπους, για τον κατηγορούμενο 2.

5

Χρ. Κιτρομηλίδης, για τον κατηγορούμενο 3.

Cur. adv. vult.

Α. ΛΟΙΖΟΥ, Π. ανέγνωσε την ενδιάμεση απόφαση του Δικαστηρίου. Ύστερα από αίτηση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας κάτω από τις πρόνοιες του άρθρου 148(1) του περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου Κεφ. 155, το Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας επιφύλαξε για Γνωμοδότηση από το Ανώτατο Δικαστήριο τα πιο κάτω ερωτήματα σχετικά με την ποινική υπόθεση που εκδίκασε.

10

"1. Κατά πόσο η β' ενδιάμεση απόφαση του Δικαστηρίου με την οποία δεν αποδέχθηκε την κατάθεση ως τεκμήριο από τον μάρτυρα κατηγορίας 1 Vincent Embacher του εγγράφου ημερομηνίας 28.3.90, το οποίο συντάχθηκε και υπογράφηκε από τον ίδιο είναι νομικά ορθή, και

15

20

2. Κατά πόσο η ενδιάμεση απόφαση του Δικαστηρίου με την οποία δεν αποδέχθηκε την κατάθεση ως τεκμήριο από τον μάρτυρα κατηγορίας 1 Vincent Embacher των καταστάσεων μηνιαίου προγραμματισμού για πλαίσια λεωφορείων της εταιρείας IVECO-MAGIRUS για τα έτη 1978-1979, είναι νομικά ορθή."

25

Οι περιστάσεις κάτω από τις οποίες έχουν επιφυλαχθεί τα νομικά ερωτήματα είναι οι ακόλουθες: Όταν ο Μ.Κ.1. Vincent Embacher Υπεύθυνος Εξαγωγών για χώρες της Ανατολικής Ευρώπης της Γερμανικής Εταιρείας IVECO-MAGIRUS που κατασκεύαζε φορτηγά αυτοκίνητα και λεωφορεία, παρουσίασε στο Δικαστήριο για να

30

κατατεθεί σαν τεκμήριο μια επιστολή της πιο πάνω εταιρείας που είχε υπογραφεί από τον ίδιο και απευθυνόταν στην εταιρεία SCANDIA στην Κύπρο στην οποία περιέχονται λεπτομέρειες αναφορικά με διάφορα οχήματα, η Υπερ-
 5 ράσπιση έφερε ένσταση στην παρουσίαση της πιο πάνω επιστολής και ισχυρίστηκε ότι η επιστολή δεν μπορούσε να γίνει αποδεκτή γιατί καταστρατηγούσε τον κανόνα της εξ ακοής μαρτυρίας. Το Δικαστήριο με ενδιάμεση απόφαση που εξέδωσε αμέσως δεν αποδέχθηκε την κατάθεση του
 10 εγγράφου και εξέδωσε αργότερα μια πλήρως αιτιολογημένη απόφαση. Μετά τη μη αποδοχή της επιστολής ο Γενικός Εισαγγελέας υπέβαλε αίτηση στο Δικαστήριο για την παραπομπή των πιο πάνω αναφερομένων νομικών ερωτημάτων για γνωμάτευση από το Ανώτατο Δικαστήριο σύμφωνα με το άρθρο 148(1) του Περί Ποινικής Δικονομίας
 15 Νόμου Κεφ. 155. Το Δικαστήριο με ενδιάμεση απόφαση του ημερομηνίας 23/4/91 αποδέχθηκε την αίτηση του Γενικού Εισαγγελέα.

Το Ανώτατο Δικαστήριο ανέθεσε την εκδίκαση των νομικών αυτών ερωτημάτων σύμφωνα με το άρθρο 11(3),
 20 του περί Απονομής της Δικαιοσύνης (Ποικίλοι Διατάξεις) Νόμου του 1964 (Νόμος Αρ. 33 του 1964), όπως τροποποιήθηκε, - που στη συνέχεια θα αναφέρεται ως ο Νόμος, - και όρισε την εκδίκαση των Νομικών αυτών Ερωτημάτων
 25 από το παρόν Δικαστήριο με τριμελή σύνθεση.

Κατά την έναρξη της διαδικασίας ενώπιόν μας ο Γενικός Εισαγγελέας υπέβαλε ότι το Δικαστήριο τούτο δεν έχει δικαιοδοσία να επιληφθεί των νομικών ερωτημάτων αυτών, διότι η δικαιοδοσία να επιληφθεί, με τριμελή σύνθεση, υποθέσεων δυνάμει του άρθρου 11(3), του Νόμου, καλύπτει μόνο δευτεροβάθμια δικαιοδοσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου και η υπόθεση αυτή δεν εμπίπτει μέσα στην έννοια του όρου δευτεροβάθμια δικαιοδοσία που βρίσκεται στην πιο πάνω νομοθετική διάταξη.

35 Είναι χρήσιμο να παρατεθεί ολόκληρο το άρθρο 11 του Νόμου:-

"11.-(1) Η δικαιοδοσία, αι αρμοδιότητες ή εξουσίες άτινας το Δικαστήριον κέκτηται δυνάμει του άρθρου 9, ασκούνται, υπό την επιφύλαξιν των διατάξεων των εδαφίων (2) και (3) και παντός διαδικαστικού κανονισμού, υπό της ολομελείας του Δικαστηρίου.

5

(2) Η πρωτοβάθμιος δικαιοδοσία δι' ης περιβέβληται το Δικαστήριον δυνάμει του ισχύοντος δικαίου και οιαδήποτε αναθεωρητική δικαιοδοσία, περιλαμβανομένης και της δικαιοδοσίας επί εκδικάσεως προσφυγής γενομένης κατά πράξεως ή παραλείψεως οιοδήποτε οργάνου, αρχής ή προσώπου ασκούντος εκτελεστικήν ή διοικητικήν λειτουργίαν επί τω λόγω ότι αυτή αντίκειται προς τας διατάξεις του ισχύοντος δικαίου, ή ότι εγένετο καθ' υπέρβασιν ή κατάχρησιν εξουσίας, δύναται να ασκηθή, τηρουμένου παντός διαδικαστικού κανονισμού, υπό τινος Δικαστού ή Δικαστών ως ήθελε το Δικαστήριον αποφασίσει.

10

15

Νοείται ότι τηρουμένου παντός διαδικαστικού κανονισμού, χωρεί έφεσις ενώπιον του Δικαστηρίου κατά των ούτω υπό Δικαστού ή Δικαστών εκδιδομένων αποφάσεων.

20

(3) Η δευτεροβάθμιος δικαιοδοσία δι' ης περιβέβληται το Δικαστήριον ασκείται, τηρουμένου παντός διαδικαστικού κανονισμού, υπό τριών τουλάχιστον Δικαστών οριζομένων υπό του Δικαστηρίου.

25

Ούτοι ορίζονται υπό του Δικαστηρίου δια περίοδον τεσσάρων μηνών και εις την αρχήν εκάστης τοιαύτης περιόδου."

Χάριν της ολοκλήρωσης της εικόνας θα πρέπει να παρατεθεί εδώ και η επιφύλαξη που έχει προστεθεί στο εδάφιο (3) του άρθρου 11 με το άρθρο 2 του τροποποιητικού Νόμου Αρ. 109 του 1991, που προβλέπει:

30

"Νοείται ότι η δευτεροβάθμια δικαιοδοσία του Δικαστηρίου δυνάμει της επιφύλαξης στο εδάφιο (2) ασκεί-

ται από πέντε τουλάχιστο Δικαστές που ορίζονται από το Δικαστήριο."

Το δε άρθρο 9(α) του Νόμου προβλέπει:

"9. Το Δικαστήριο κέκτηται -

- 5 (α) την δικαιοδοσίαν και εξουσίαν δι' ων μέχρι τούδε περιβέβληντο ή άτινας ηδύναντο να ενασκήσωσι το Ανώτατον Συνταγματικόν Δικαστήριον και το Ανώτατον Δικαστήριον (High Court)."

10 Ήταν η θέση του Γενικού Εισαγγελέα ότι σύμφωνα με το εδάφιο (1) του άρθρου 11 του Νόμου, δικαιοδοσία να επιληφθεί ζητήματος που επιφυλάχθηκε για γνωμοδότηση δυνάμει του άρθρου 148 του περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου, Κεφ. 155, έχει η Ολομέλεια του Δικαστηρίου αυτού, γιατί με τη διαδικασία αυτή δεν προσβάλλεται η
15 ορθότητα απόφασης πρωτόδικου Δικαστηρίου υπό μορφή εφέσεως. Εισηγήθηκε δε ότι εφόσον κάτω από το άρθρο 148 δεν απαιτείται πρωτόδικη απόφαση, καιτοι η νομολογία έχει πει ότι είναι επιθυμητό να υπάρχει και η άποψη του πρωτόδικου Δικαστηρίου, δεν υπάρχει θέμα άσκησης
20 δευτεροβάθμιας δικαιοδοσίας κάτω από το εδάφιο (3) του άρθρου 11. Στην προκειμένη περίπτωση έτυχε να είχε εκδοθεί απόφαση και να ζητηθεί η παραπομπή των νομικών ερωτημάτων, όμως θα μπορούσε αυτά να είχαν παραπεμφθεί και χωρίς την έκδοση πρωτόδικης απόφασης.

- 25 Η επιχειρηματολογία του ήταν ότι, το τί είναι δευτεροβάθμια δικαιοδοσία βρίσκεται στο Άρθρο 155.1 του Συντάγματος το οποίο προβλέπει:-

30 "Το Ανώτατον Δικαστήριον είναι το ανώτατον δευτεροβάθμιον δικαστήριον εν τη Δημοκρατία και κέκτηται δικαιοδοσίαν να κρίνη και αποφασίζη κατά τας διατάξεις του Συντάγματος και τον δυνάμει τούτου συντασσόμενον διαδικαστικόν κανονισμόν επί πάσης εφέσεως κατ' αποφάσεως οιουδήποτε άλλου δικαστηρίου, πλην του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου."

Υπέδειξε επιπλέον τη διαφορά που υπάρχει μεταξύ επιφυλάξεως νομικού ζητήματος κάτω από το άρθρο 148, και παραπομπής ζητήματος με υπόμνημα (case stated), για γνωμοδότηση από το Ανώτατο Δικαστήριο κάτω από το άρθρο 149 του Κεφ. 155, που στη δεύτερη περίπτωση στρέφεται κατά της ορθότητας απόφασης Δικαστή που ασκεί συνοπτική ποινική διαδικασία, σε αντίθεση με την πρώτη περίπτωση που δεν είναι απαραίτητη η ύπαρξη απόφασης. 5

Το άρθρο 148 προβλέπει: 10

"148.-(1) Δικαστήριον ασκούν ποινικήν δικαιοδοσίαν, δύναται, και τη αιτήσει του Γενικού Εισαγγελέως της Δημοκρατίας, δέον, καθ' οιονδήποτε στάδιον της διαδικασίας, να επιφυλάξη δια γνωμοδότησιν υπό του Ανωτάτου Δικαστηρίου νομικόν ζήτημα εγειρόμενον διαρκούσης της δίκης οιονδήποτε προσώπου. 15

(2) Εν πάση τοιαύτη περιπτώσει ο Πρόεδρος του Κακουργιοδικείου ή ο εκδικάζων δικαστής, αναλόγως της περιπτώσεως, ετοιμάζει έκθεσιν του επιφυλαττομένου νομικού ζητήματος μετά των περιστατικών υπό τα οποία τούτο ηγέρθη και διαβιβάζει αντίγραφον ταύτης εις τον Αρχιπρωτοκολλητήν. 20

(3) Το Ανώτατον Δικαστήριον εξετάζει και αποφασίζει επί του επιφυλαχθέντος νομικού ζητήματος και δύναται - 25

(α) εάν το Δικαστήριον κατεδίκασε τον κατηγορούμενον -

(i) να επικυρώση την καταδίκην

(ii) να ακυρώση την καταδίκην, εν η περιπτώσει ο κατηγορούμενος αθώνεται 30

(iii) να διατάξη όπως η απόφασις του Δικαστηρίου ακυρωθή και όπως αντ' αυτής, εκδοθή απόφασις υπό του

Δικαστηρίου ως έδει να εξεδίδετο κατά την δίκην

(β) εάν το Δικαστήριο δεν έχη εκδώσει την απόφασιν αυτού, να επαναπέμψη εις αυτό την υπόθεσιν μετά της γνωμοδοτήσεως του Ανωτάτου Δικαστηρίου επί του
5 επιφυλαχθέντος νομικού ζητήματος."

Θα πρέπει όμως να υποδειχθεί εδώ ότι η παράγραφος 2 του Άρθρου 155 του Συντάγματος που η πρώτη παράγραφος του οποίου παρατέθηκε ενωρίτερα προβλέπει ότι:

10 "Τηρουμένης της τρίτης και της τετάρτης παραγράφου του παρόντος άρθρου, το Ανώτατον Δικαστήριο ασκεί δικαιοδοσίαν εις πρώτον και εις δεύτερον βαθμόν, καθ' ά όρίζεται εν τω Συντάγματι ή θέλει ορισθή υπό νόμου
....."

15 Άσχετα με τη σημασία που θα μπορούσε να δοθεί στην φράση "επί πάσης εφέσεως κατ' αποφάσεως οιοδήποτε άλλου δικαστηρίου" που υπάρχει στην παράγραφο 1 του Άρθρου 155 και την οποία επικαλείται ο Γενικός Εισαγγελέας προς υποστήριξη του επιχειρημάτων του και ως καθορίζουσα τη σημασία που πρέπει να δοθεί στον όρο
20 "άνώτατον δευτεροβάθμιον δικαστήριον", που προηγείται αυτής, το Ανώτατο Δικαστήριο σύμφωνα με την πιο πάνω παράγραφο 2 του ιδίου Άρθρου ασκεί δικαιοδοσία σε πρώτο και δεύτερο βαθμό και δεύτερος βαθμός δεν μπορεί παρά να είναι η δευτεροβάθμια δικαιοδοσία που ασκεί το
25 Ανώτατο Δικαστήριο ως το "άνώτατο δευτεροβάθμιο δικαστήριο εν τη Δημοκρατία". Είναι δε η δικαιοδοσία αυτή εκείνη που όρίζεται στο Σύνταγμα "ή θέλει ορισθεί υπό νόμον", όπως αναφέρεται στην παράγραφο 2 του Άρθρου 155.

30 Το Άρθρο αυτό του Συντάγματος πρέπει να ερμηνευθεί ως ένα ενιαίο σύνολο, η δε εναρκτήρια πρόταση της πρώτης παραγράφου "Το Ανώτατο Δικαστήριο είναι το ανώτατον δευτεροβάθμιο δικαστήριο εν τη Δημοκρατία" καλύπτει τη δευτεροβάθμια δικαιοδοσία του Δικαστηρίου
35 η οποία δίδεται σε αυτό από όλες τις παραγράφους του Άρθρου αυτού εκτός την πρωτοβάθμια δικαιοδοσία.

Τούτο συνάγεται από τη λέξη "και" που προηγείται της προτάσεως "κέκτηται δικαιοδοσίαν να κρίνη και αποφασίζει..... επί πάσης εφέσεως" η οποία λέξη "και" υποδηλεί μια επιπρόσθετη κατηγορία υποθέσεων προς τη δικαιοδοσία του ως δευτεροβάθμιο δικαστήριο "να κρίνη και αποφασίζει" επί πάσης εφέσεως" που βρίσκεται στην παράγραφο 1 του Άρθρου αυτού. 5

Το δε εδάφιο (3) του άρθρου 11 του Νόμου ομιλεί για δευτεροβάθμια δικαιοδοσία "δι' ης περιβέβληται το Δικαστήριο", και δευτεροβάθμια δικαιοδοσία ασφαλώς περιλαμβάνει και τη δικαιοδοσία που ασκεί το Ανώτατο Δικαστήριο σύμφωνα με την παράγραφο 2 του Άρθρου 155 του Συντάγματος με τις λέξεις "εις δεύτερον βαθμόν καθ' α θέλει ορισθή υπό νόμου", που στην υπό εξέταση περίπτωση είναι το άρθρο 148 του Κεφ. 155, το οποίο δίδει δικαιοδοσία στο Ανώτατο Δικαστήριο όπως γνωμοδοτήσει σε νομικό ζήτημα που επιφυλάσσεται από Δικαστήριο που ασκεί πρωτόδικη ποινική δικαιοδοσία. Το ίδιο βέβαια ισχύει και για τις περιπτώσεις παραπομπής ζητήματος δι' υπομνήματος προς γνωμοδότηση υπό του Ανωτάτου Δικαστηρίου κάτω από το άρθρο 149 του Κεφ. 155. Επίσης το εδάφιο (1) του άρθρου 11 αναγνωρίζει την εξουσία που δίδει το εδάφιο 3 του ιδίου άρθρου στο Ανώτατο Δικαστήριο να ασκεί δευτεροβάθμια δικαιοδοσία υπό τριών τουλάχιστο Δικαστών διοριζομένων από το ίδιο. 10
15
20
25

Η ερμηνεία η οποία κατά την κρίση μας πρέπει να δοθεί στο άρθρο 11 εδάφια (1) και (3) του Νόμου σε συνδυασμό με το άρθρο 9 αυτού και την παράγραφο 1 του Άρθρου 155 του Συντάγματος και δη στις λέξεις "δευτεροβάθμια δικαιοδοσία επί πάσης φύσεως κατά αποφάσεως" πρέπει να είναι τέτοια που να οδηγεί σε λογικά αποτελέσματα και όχι σε παράλογες καταστάσεις. (*Georghiadēs v. The Republic* (1966)3 C.L.R. 612.) 30

Για όλους τους πιο πάνω λόγους κρίνουμε ότι έχουμε δικαιοδοσία να επιληφθούμε των επιφυλαχθέντων ερωτημάτων και η ένσταση απορρίπτεται. 35

Ένσταση απορρίπτεται.